

Marina Logjes: 'Het San.' Uitgeverij Free Musketeers, Zoetermeer 2010. ISBN 9789048411054 (COPD/Astma/1) Zie ook www.freemusketeers.nl

Soort boek/stijl: Het boek 'Het San' vertelt de voorgeschiedenis en het verblijf van Marina Logjes in het Nederlandse Sanatorium te Davos van 1965 tot 1969. Een echt herinneringsboek over deze periode met de nadruk op het leven in het Sanatorium te Davos (Het San). Met enige illustratieve foto's.

Over de schrijfster: Marina Logjes (1954) is de enige dochter van een maatschappelijk werkster die ongehuwd zwanger werd hetgeen toen nog niet gewoon was. Marina en haar moeder woonden samen te Den Haag. Marina heeft last van astma waarvoor zij ook in Het San opgenomen werd. Ze werkte als verpleegster en schreef vanaf haar achttiende gedichten. Momenteel is ze beeldend kunstenaar en woont te Drenthe.

Korte bespreking: Na een reünie van astmapatiënten uit het Nederlands Sanatorium (SAN) besluit Marina Logjes op te schrijven hoe haar leven werd beïnvloed door de opnames in Het San. Ze beschrijft hoeveel last ze gedurende haar kinderjaren had van astma, dat ze vaak weinig lucht had en daarom niet naar school kon gaan. Na heel wat getob werd daarom besloten dat ze opgenomen zou worden in Het San te Davos. Het San lag in het hooggebergte waar ijlere lucht maakt dat Astma patiënten makkelijker kunnen ademen en minder benauwd zijn. Het boek bevat vele herinneringen aan- en anekdotes over de periode die zij samen met andere Nederlandse astmapatiëntjes in Het San heeft doorgebracht. Ze beschrijft de sfeer en het reilen en zeilen binnen het toenmalige sanatorium, hoe ze moest wennen aan het leven binnen een groep, wat voor ontgroening ze kreeg en hoe ze gepest werd. En ze vertelt ook over vriendschappen en wat voor kattenkwaad zij uithaalden. Als ze dan terug in Nederland is, is het opnieuw wennen, omgaan met astmaklachten en een keer terug opgenomen worden in het SAN.

Wat viel op: De schrijfster legt minder nadruk op het ziek zijn zelf, meer op hoe het leven in het Sanatorium in Davos was. Wat voor invloeden dat had op het leven van een kind, dat weg is uit de vertrouwde omgeving en zich moet aanpassen. Het doet een beetje denken aan een kostschoolverhaal, maar dan korter, omdat als de kinderen weer beter zijn, ze terug naar Nederland mogen.

Citaten: Pag. 17: 'Het San was het definitieve antwoord op alles wat eens zo uitzichtloos leek. De oplossing lag nu binnen handbereik. Het onmogelijke werd mogelijk gemaakt. Er was hulp onderweg. We hoefden niet langer meer onnodig te lijden. We werden opgenomen in het San.'

Pag. 38: 'In het gebouw Eugenia zaten de junioren 'De Vossen' en 'De Pioniers' gescheiden door een etage. De Vossen stonden bekend om hun onderdanigheid aan hun interne leidsters.'

Pag. 41: 'In een van de eerste nachten heb ik voor het raam gestaan. Ik kon mijn bed niet in. Een goede fee van het pestcomité had tandpasta met water in mijn bed gesmeerd. Tussen de lakens lag een koude, kleffe massa. Uit angst voor represailles durf ik niet naar de juf.'

Pag. 77: 'Soms worden conflicten uitgevochten. Er is rivaliteit of verbroedering. Opgejaagd door de hitte zal snel blijken wie we eigenlijk wel en wie we niet mogen. De zon schijnt fel. Iemand komt onze richting uitlopen. Met hoge opgetrokken schouders en met kuilen erin. 'Ben je kort?' vragen we. Het is een vorm van

medeleven, een constatering. De persoon loopt naar adem te snakken.
Kortademigheid is de diagnose. Dan word je teruggestuurd door de leraar die met ons meeloopt.'